

СТИЛЬ МОДЕРН В АРХІТЕКТУРІ ХАРКОВА НА ПРИКЛАДАХ БУДИНКІВ ОЛЕКСАНДРА РЖЕПІШЕВСЬКОГО

Маруа Юссеф

Науковий керівник – Радченко А.О., ст. викладач

Іноземним студентам-архітекторам, які приїжджають вчитися до Харкова, для майбутнього навчання та праці дуже важливо й цікаво знайомство з архітектурою міста. Архітектура це частина традицій суспільства, тому дослідження архітектурних стилів країни різних епох є актуальним завданням студента архітектурного напрямку.

Метою даної роботи стало вивчення одного із самих найкоротших за часом стилів, стилю модерн. Незважаючи на свою короткочасність, це один з найцікавіших і неповторних стилів в архітектурі.

Методикою дослідження стало безпосереднє знайомство с пам'ятками архітектури цього періоду, які залишив після себе відомий архітектор Олександр Ржепішевський.

Стиль модерн має умовні хронологічні межі: кінець 1880-х – 1914 рік, початок Першої світової війни. У період модерну відбувалося переосмислення старих художніх форм і прийомів, зближення і злиття різних видів і жанрів мистецтва.

Модерн відмовляється від традиційних класичних архітектурних принципів – симетрії, ордера та античного декору фасадів – на користь природних плавних текучих форм. Крива лінія – головна риса в декорі фасадів та інтер'єру.

Кожна споруда епохи модерн має індивідуальний архітектурний вигляд, кожна по-своєму унікальна. Зникає розподіл будівлі на конструктивні й декоративні елементи. Фасади перетворюються на живі організми з рослинними орнаментами та фантастичними тваринами. Вони є результатом вільного польоту фантазії художника. Архітектура та образотворче мистецтво зближуються, впливають і доповнюють один одного.

Будівельні матеріали модерну – залізобетон, сталь, скло, кераміка, бронза, мідь, цегла. Основні кольори – пастельні приглушені відтінки: тююнові, зів'ялої троянди, перлинно-сірі, пильно-бузкові. В оформленні будівлі часто використовується дерево і ковані зігнуті елементи для дверей, сходів, решіток балконів і огорожі будівлі.

Стилю притаманний принцип єдності цілого. У модерні будинок проектується «зсередини назовні», тобто від внутрішніх приміщень до зовнішнього вигляду будівлі. Відроджується традиція, коли архітектор проектував будівлю від фасаду і до дрібних деталей. Все – від решітки огорожі до віконних рам, дверних ручок, перил, меблів, посуду, тка-

нин, світильників та інших складових елементів – вирішено в одному ключі.

У 1910-му році із Санкт-Петербурга до Харкова прибув архітектор Олександр Ржепішевський. Це стало справжньою видатною подією для Харкова. Зодчий подарував місту 27 приголомшливих будинків, більшість з яких стали пам'ятками архітектури.

Першим і найвідомішим проектом архітектора в місті став Купецький банк з готелем «Асторія», відомий як будинок «Мелодія».

На вулиці Різдяній за проектом Олександра Ржепішевського звели будівлю мануфактури Міндовського, російського текстильного фабриканта. Великі вікна виділяють будову навіть зараз.

На вулиці Римарській компанійський будинок Ржепішевський спроектував у вигляді літери П, прикрасивши фасад скульптурами. Квартири в цьому будинку будували за індивідуальним замовленням, власники могли заздалегідь обговорити з архітектором планування й деталі свого житла.

Однією з найцікавіших будівель Харкова епохи модерну є прибутковий будинок «Товариства Гельферіх-Саде». Його засновник, німець за походженням Максимілан Гельферіх-Саде, займався виробництвом і продажем сільгоспмашин та увійшов в історію міста як відомий меценат.

Двоповерхова будівля лікарні з напівпідвалом за проектом Ржепішевського звели на місці колишньої лікарні. Її обладнали сучасною для свого часу медичною технікою, створили великі світлі палати, простору приймальню, відкрили аптеку. Споруда відрізнялася витонченим зовнішнім виглядом, яким привертає увагу й сьогодні.

Особняк, який Олександр Ржепішевський спроектував для театрального діяча і режисера Миколи Синельникова, нагадує готичний будинок середньовічної Європи.

Ржепішевський запам'ятався як організатор будівництва будинків, де мешканці були власниками, а не орендарями апартаментів. Одне з перших таких будівель за проектом архітектора звели в 1912-му році. У 4- і 6-кімнатних квартирах з прийомними та кабінетами оселилися лікарі, юристи, підприємці та сім'я самого зодчого. Вестибюль і сходову клітку прикрашали настінні розписи та декоративні фонтани, залишки яких збереглися до наших днів.

У результаті проведеного дослідження зроблено висновок, що для найкращого знайомства з архітектурою міста навчання можна почати із знайомства зі стилем модерн та творчістю відомого зодчого Олександра Ржепішевського на прикладі деяких його унікальних будівель, які і зараз вражають своїм неповторним виглядом.